

19. ΜΙΚΡΑΙ ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΥΛΛΟΓΗ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΙΣ ΚΡΗΤΗΝ
(Πίν. 272 - 273)

Διὰ πιστώσεως 20.000 δραχμῶν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ἐξετελέσθησαν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος αἱ ἀκόλουθοι ἐργασίαι σκαφικῶν ἐρευνῶν καὶ περισυλλογῆς ἀρχαιοτήτων τῆς Κ' Περιφερείας.

Ἀνεσκάφη τάφος ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ὁχθῆς τοῦ Κ α ι ρ α τ ο υ (Κατσαμπᾶ) ἐπισημανθεὶς διὰ τῆς παρατηρήσεως κοιλότητος τοῦ ἐδάφους, ἣτις ἐσχηματίσθη ἐκ τῆς καταρρεύσεως τῆς ὀροφῆς τοῦ λελαξευμένου εἰς τὸν μαλακὸν βράχον θαλάμου. Τούτου ἐκρίθη ἐπείγουσα ἡ ἀνασκαφή, λόγῳ τοῦ ὑφισταμένου κινδύνου οἰκοδομήσεως τοῦ χώρου. Τὸ δάπεδον τοῦ θαλάμου εὑρίσκεται εἰς βάθος 5.30 μ. ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους, ὁ δὲ θάλαμος εἶναι περίπου ὀρθογώνιος, ἀλλὰ μὲ ἀνίσους πλευράς, καὶ τὴν νοτίαν ἐξ αὐτῶν (μῆκους 2.95 μ. ἔναντι 4.10 μ. τῆς ἀνατολικῆς) ἐλαφρῶς κυρτήν. Ἡ εἴσοδος εἶναι ἐκ Δυσμῶν καὶ ἔχει πλάτος 0.94 μ., ἐκλείετο δὲ διὰ φράγματος λίθων σωζομένου μέχρι ὕψους 1.10 μ. Αἱ πλευραὶ τῆς εἰσόδου σώζονται μέχρι ὕψους 2.35 μ. Ὁ δρόμος δὲν ἀνεσκάφη. Ὁ θάλαμος ἦτο σεσυλημένος ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος, ὡς κατεδείχθη ἐκ τῆς ἀνευρέσεως ὀστράκων μελαμβραφῶν τοῦ 4ου π.Χ. αἰῶνος. Περισυλλέγησαν ὅμως ἀντικείμενά τινα ἧτοι τρίωτος ἀνακτορικὸς ἀμφορεὺς μὲ διακόσμησιν ἀνθέων παπύρου, ὧν τινα ἀνεστραμμένα (πίν. 272α), ψευδόστομος ἀμφορεὺς, δύο κύλικες δίωτοι, δύο κύλικες μόνωτοι, λεκανίδιον μὲ δύο ὀριζοντίας λαβὰς καὶ δύο ἄνω κύπελλα. Τὰ μικρὰ ἐκ τῶν ἀγγείων ἀπετέλουν ὁμάδα «*in situ*» κατὰ τὴν ΝΔ. γωνίαν τοῦ θαλάμου, ἐνῶ ὁ τρίωτος ἀμφορεὺς καὶ ὁ ψευδόστομος ἦσαν εἰς τεμάχια κατεσπαρμένα κατὰ τὸ βόρειον καὶ τὸ δυτικὸν κυρίως τμήμα. Ἀνευρέθησαν ἐπίσης ὀδόντες τινὲς ἀγριοχοίρου ἐξ ἐπενδύσεως κράνου τοῦ γνωστοῦ μυκηναϊκοῦ τύπου, λίθινον ἀντικείμενον ἐπενδεδυμένον διὰ φύλλου χρυσοῦ (ἔλκον 8 γραμμ.), ψῆφος ἐξ ἀμεθύστου καὶ ἑτέρα ἐκ χλωρίτου λίθου, ἀργυρᾶ σφενδὸν ἰσχυροῦ, τρία τμήματα χρυσοῦ ἐλασμάτων, ὧν ἓν σώζει ἔκτυπον διακόσμησιν δικτυωτοῦ, λαβὴ χαλκοῦ ἐγχειριδίου, τμήματα χαλκοῦ σκεύους μὲ ἦλους καὶ εἷς ἀστράγαλος. Φαίνεται ὅτι ὁ τάφος περιεῖχε μόνον ἓνα νεκρὸν, ὅστις ἔκειτο κατὰ τὸ μέσον τοῦ θαλάμου, ὅπου παρατηρήθησαν ὀστᾶ τινα διαλελυμένα καὶ καστανὴ ὕλη, πιθανῶς ἐκ ξύλων φορείου, σώζουσα καὶ ἔχνη κυανῆς χρώσεως. Ἡ κεραμεικὴ ἀποτελεῖ ἐνδιαφέρον σύνολον ἀνήκον εἰς τοὺς ΥΜ ΠΙΑ χρόνους, ὡς δεικνύει κυρίως ὁ τύπος καὶ ἡ διακόσμησις τοῦ τριώτου ἀγγείου.

'Εξ 'Α γ ί ο υ Μ ύ ρ ω ν ο ς (θέσεως Βρύση) περισυνελέγησαν και πάλιν ἐφέτος ταφικοί πίθοι και λάρνακες τῆς αὐτόθι μινωικῆς νεκροπόλεως. Τὰ περισυλλεγένητα ἀγγεῖα εἶναι ἐνδιαφέροντα, διότι ἀνήκουν εἰς τὴν προανακτορικὴν περίοδον και διαφωτίζουν τὴν χρονικὴν διάρκειαν τῶν ταφῶν και τοῦ οἰκισμοῦ. Σημαντικοὶ εἶναι δύο ταφικοί πίθοι μετὰ γεφυρωτῆς προχύσεως (εἰς ἐξ αὐτῶν μετὰ διακόσμησιν ἀναγλύφων σχοινίων και καταλειβάδων), πρόχοι μετὰ ἀποκεκομμένον στόμιον», πλαστικὸν «ὀφθαλμὸν» και ἀποφύσεις κατὰ τὸ μέσον τῆς σχεδὸν τροπιδωτῆς γάστρας, μετὰ ἀμαυράν, καστανήν διακόσμησιν ταινιῶν ἢ καταλειβάδων (πίν. 272β), κύπελλα μετὰ δισκοειδῆ βάσιν ὁμοιάζοντα πρὸς τὰ ΠΜ II τοῦ ρυθμοῦ Βασιλικῆς, ἀλλὰ μετὰ ἀμαυρὸν ἐπίχρισμα, και τινὰ ἀγγεῖα μικρογραφικά, ἀναθηματικά ἤτοι κυπελλίδια και λοπάδια και εἰς ἀμφορίσκος μετὰ ὀριζοντίας λαβὰς κατὰ τὸ μέσον τῆς γάστρας, κυρίως δὲ ἐν ἀνθρωπόμορφον ἀγγεῖον εἰς σχῆμα γυναικὸς φερούσης διὰ τῆς ἀριστερᾶς πρόχουν (πίν. 273α), τοῦ τύπου τοῦ δείγματος ἐκ Κουμάσας (ΞΑΝΘΟΥΔΙΔΗΣ, Vaulted Tombs, πίν. XIX 4993). Δύο ἀγγεῖα ἐξ ὀφείτου λίθου μικρὰ (ἐν τροπιδωτὸν και ἐν κυλινδρικὸν) ἀνευρέθησαν ἐπίσης ὡς και τρία κρανία. Πρόκειται περὶ ὁμοιογενοῦς ὁμάδος, ἥτις ἀνήκει εἰς τὴν μεταβατικὴν φάσιν μετὰξὺ ΠΜ II και ΜΜ ΙΑ χαρακτηριζομένη και ὡς ΠΜ III.

'Εξ 'Α ρ κ ά δ ω ν ('Αφρατὶ) περισυνελέγησαν διὰ τῆς ἐπιμελητρίας δίδος Λεμπέση πολλὰ ἀγγεῖα και τινες λύχνοι ὀψίμων ἀρχαϊκῶν χρόνων ἐκ τοῦ χώρου τῶν οἰκιῶν τῆς ἀρχαίας πόλεως.

'Υπὸ τῆς αὐτῆς ἀνεσκάφη κτιστὸς ὀρθογώνιος καμαροσκέπαστος τάφος ρωμαϊκῶν χρόνων εἰς Γ ό ρ τ υ ν α. 'Ο τάφος ἔχει διαστάσεις 2.85 × 2.10 μ. και ὕψος 0.98 μ. 'Ο θόλος σχηματίζεται διὰ καλῶς πελεκητῶν ὀγκολίθων, οἱ δὲ τοῖχοι καλύπτονται δι' ἀλαβαστρίνων πλακῶν. 'Η εἴσοδος εἶναι κατὰ τὴν δυτικὴν πλευράν, αἱ δὲ ἄλλαι τρεῖς ἔχουν κόγχας. 'Εκ τοῦ τάφου περισυνελέγησαν ἀγγεῖα τινὰ και λύχνοι τοῦ 1ου μ.Χ. αἰῶνος.

'Η αὐτὴ ἐπιμελήτρια περισυνέλεξεν ἐκ Ν ι π η δ η τ ο ῦ (θέσεως Σταυρωμένος) ἐπιτύμβιον στήλην ὕψους 1.013 μ. ρωμαϊκῶν χρόνων 2ου ἢ 3ου αἰῶνος μ.Χ. (πίν. 274β) μετ' ἐπιγραφῆς:

*Κοσοῦτις
Φορτουνάτ
α τῆ ἰδία γυν
αικὶ μνήμη
ς χάριν*

'Η στήλη ἔχει και χαρακτὰς ἀτέχνους παραστάσεις πυξίδος, καλάθου, κατόπτρου και κτενίου ὡς και διακοσμητικὰ φύλλα κισσοῦ.

Παρὰ τὰς Μ ο ί ρ α ς Καινουργίου εἰς θέσιν Τάχερη ΒΑ. τοῦ χωρίου ἐξηρευνήθη ἀνακαλυφθεὶς κατὰ τύχην ἀποθέτης ἐλληνιστικοῦ ἱεροῦ τοῦ 3ου π.Χ.

αἰῶνος, ἀποδώσας τμήματα πηλίνων πολυφώτων, ἀγγείων καὶ εἰδωλίων, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἀξιολογώτερον παριστᾷ γυναῖκα ὀρθίαν ἐνδεδυμένην, φέρουσαν ὑψηλὸν πόλον καὶ κρατοῦσαν διὰ τῶν χειρῶν χοιρίδιον. Τὰ εὐρήματα ὁμοιάζουν πολὺ πρὸς τὰ ἀνακαλυφθέντα τὸ 1909 ὑπὸ τοῦ Ἰωσήφ Χατζιδάκη παρὰ τὴν Γόρτυνα, τὰ ὁποῖα, ὡς πιστεύεται, ἀνήκουν εἰς ἀποθέτην ἱεροῦ τῆς Δήμητρος.

Εἰς **Μάταλα** ἠρευνήθη σεσυλημένος λαξευτὸς τάφος ρωμαϊκῶν χρόνων. Οὗτος οὐδὲν ἀπέδωκεν. Ἐκ δύο ἄλλων τάφων περισυελέγησαν λύχνοι γνωστῶν τύπων τοῦ 1ου καὶ τοῦ 2ου μ.Χ. αἰῶνος.

Ἐκ **Χερσονήσου** περισυελέγη μικρὸς κορμὸς Ἀφροδίτης ἐκ μαρμάρου, ρωμαϊκῶν χρόνων, ὕψους 0.43, καὶ τινὰ τμήματα δευτερευόντων ἄλλων γλυπτῶν.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΑΛΕΞΙΟΥ

α. Τρίωτος ἀμφορεύς ἐκ τοῦ τάφου Θ Λιμένος Κνωσοῦ.

β. Προανακτορικὰ ἀγγεῖα ἐξ Ἀγίου Μύρωνος.

α. Ἀνθρωπόμορφον ἀγγεῖον ἐξ Ἁγίου Μύρωνος.

β. Ἐπιτύμβιον ἐκ Νιπηδητοῦ.